

Suomen taloushistoria, nykytila ja tulevaisuus

Kouvolan
lukiokoulutus/Parkkonen

Maatalousyhteiskunnasta jälkiteolliseksi palveluyhteiskunnaksi reilussa sadassa vuodessa:

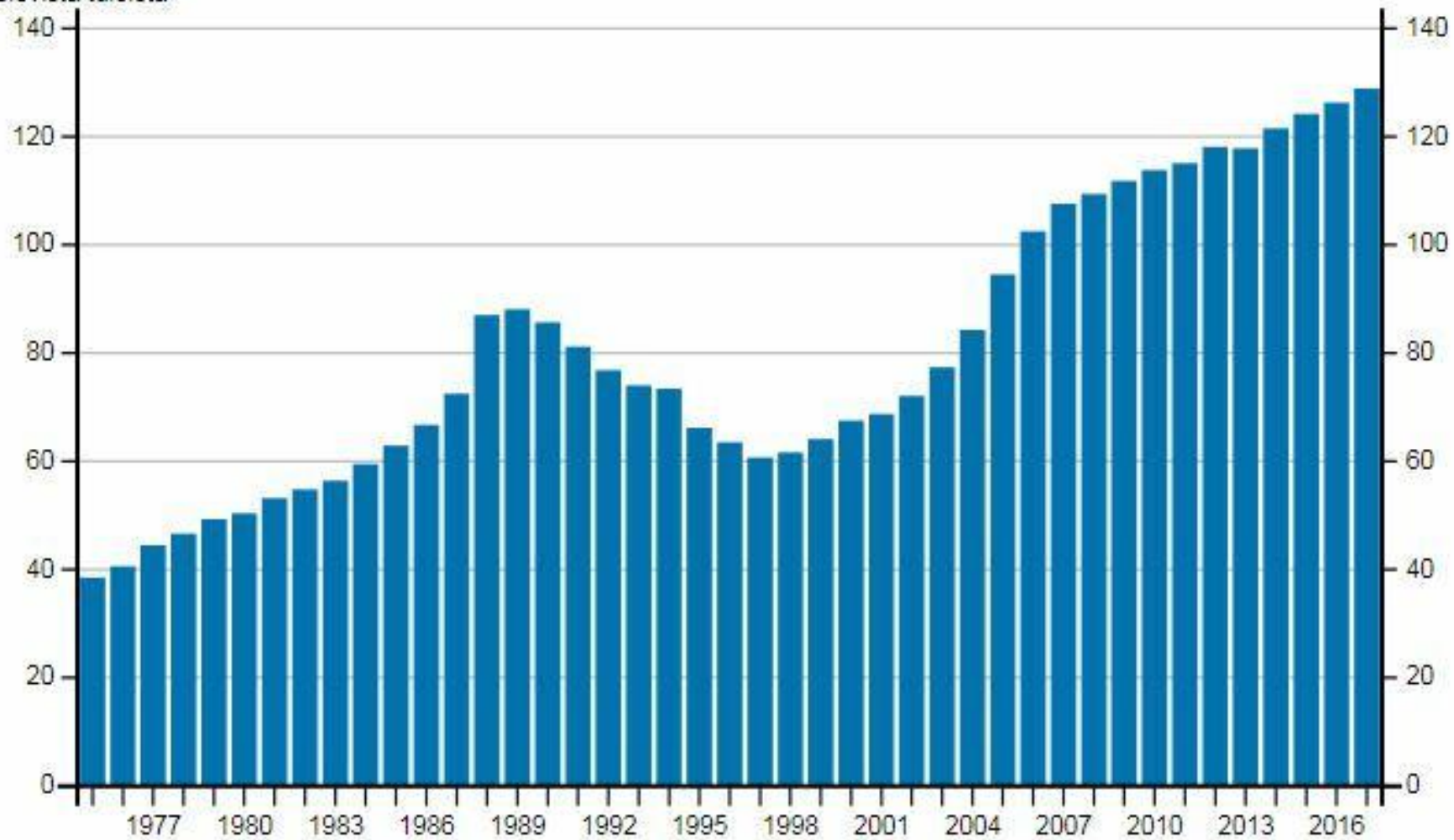
NOPEA RAKENNEMUUTOS

- 1860-luku - > yhteiskunnalliset uudistukset, taloudellinen liberalismi, maatalouden murros -> vilja->karja, koneistuminen, metsien arvonnousu -> sahat ja puunjalostusteollisuus -> pankkitoiminta, osakeyhtiöt -> elinkeinovapaus, maakaupan salliminen.
- Elintason ja talouden kasvu vuoteen 1914 -> 1918 ja 1922 Torpparilaki ja Lex Kallio maanhankintalait
- I-lims kansantuote kaksinkertaistuu – metsäteollisuuden tuotteita viedään länteen
- 1929 lama = Suomessa suurtyöttömyys (sahatavara ei mene kaupaksi)
- Sotavuodet 1939-45 talouden poikkeusaika = siirtoväen asutus, sotakorvaukset, maanhankintalait
- 1950-1960 –luvut => kaupungistuminen, teollistuminen kiihtyy, tuottavuuden kasvu.
- Idänkauppa: bilateraalin kauppa, erityisesti konepaja- ja metalliteollisuus
- EFTA 1961 ja EEC 1973
- 1973 öljykriisi – OPEC hintojen nousu vastatoimena Yhdysvaltojen politiikalle
- 1990-luvun alku suuri lama -> 1995 EU + Nokia
- 2008 Finanssikriisi + hidas talouskasvun aika

Mitä seuraavista kuvaajista voit päätellä 1990-luvun alun taloustilanteesta

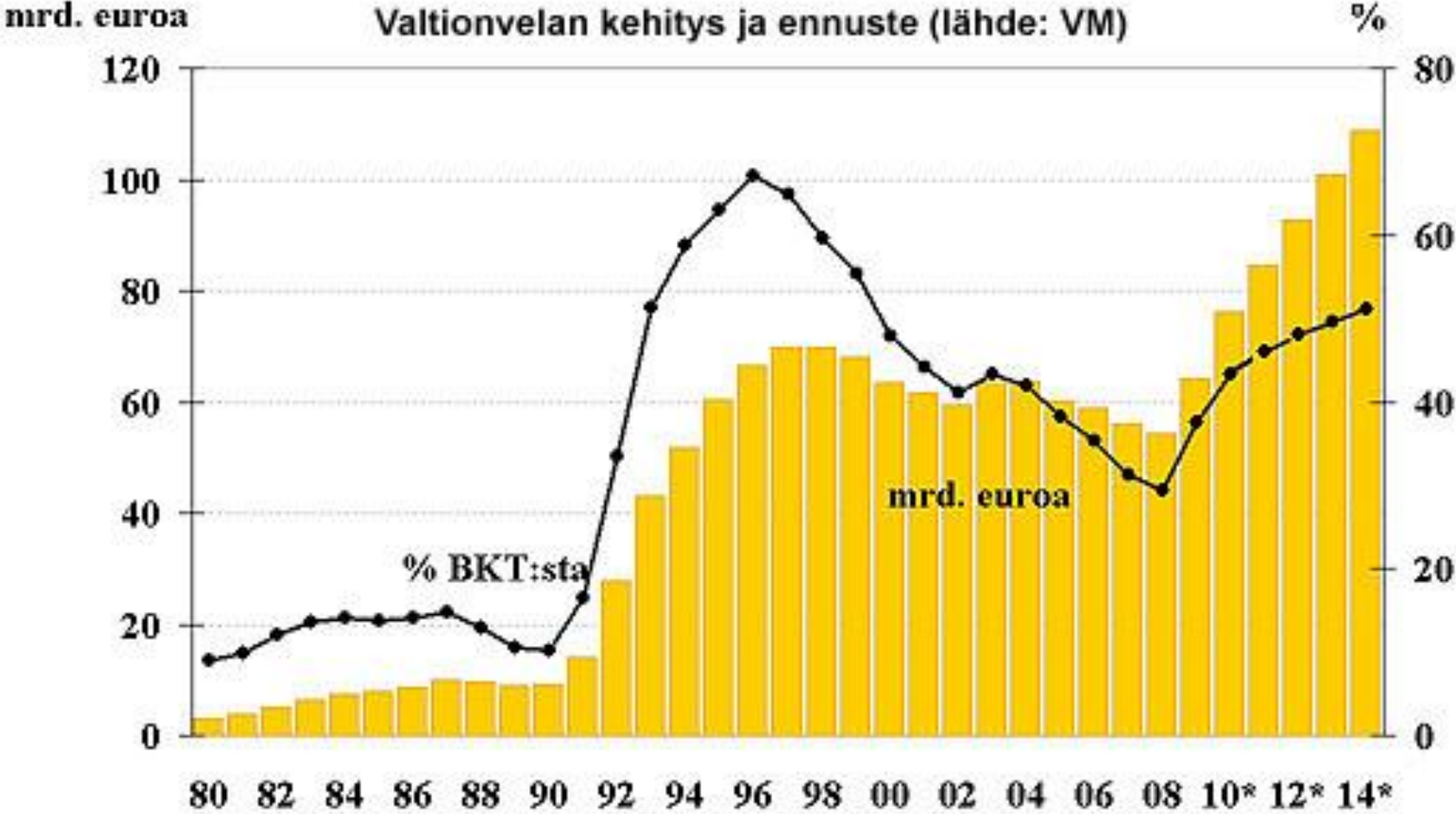
Kotitalouksien velkaantuneisuus 1975-2017

% käytettävissä olevista tuloista

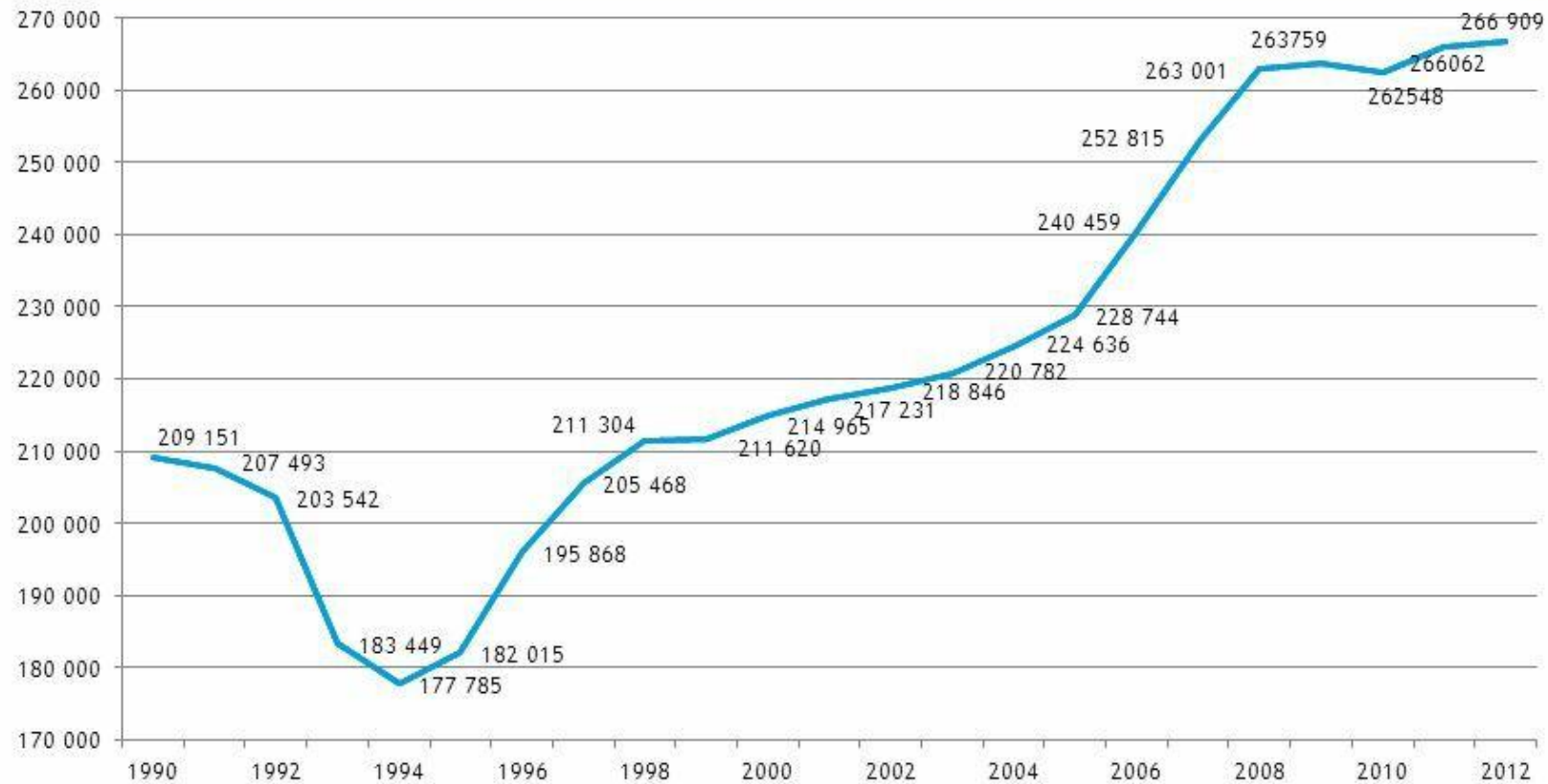

■ LKVMZ Velkaantumisaste, prosenttia

Mitä voit päätellä taulukoista?

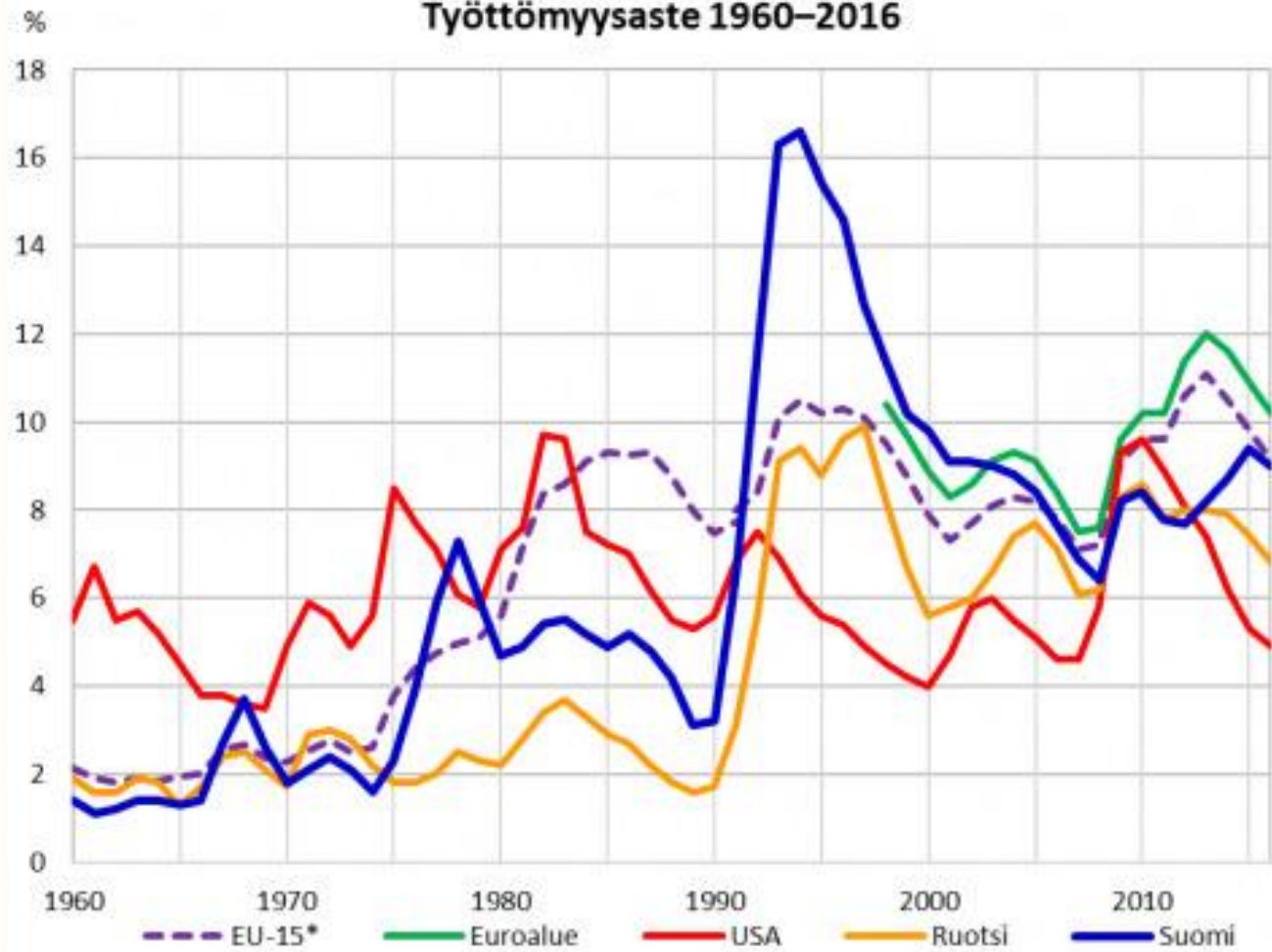
Yritysten määrän kehitys 1990-2012

Lähde: Tilastokeskus, Yritysrekisteri

Yhteensä 322 183 yritystä sisältäen maa-, metsä- ja kalatalouden.
Kuviossa 266 909 ilman maa-, metsä-, ja kalataloutta.

Työttömyysaste 1960–2016

* = vuoteen 1991 mukana Länsi-Saksa, sitten Saksa

Lähde: AMECO

Mitä 1990-luvun alun suuri lama johtui?

- rahamarkkinoiden vapauttaminen 1980-luvulla -> ylivelkaantuminen (kotitaloudet, yritykset) -> valuuttaluotot ja riittämättömät lainojen vakuudet
  - Asuntokupla + osakemarkkinakupla
  - Suomen pankki yritti hillitä kysyntää nostamalla korkotasoa -> nousi (16%) -> korkotuotot talletuksista olivat suuret -> lainojen korot olivat korkeat
  - Suomen markka oli kiinteä -> Suomen Pankki devalvoi markan, jotta vientiteollisuus elpyisi (devalvointi = rahan ulkoisen arvon lasku -> valuuttaluottojen arvo nousi rajusti -> yritysten ja kotitalouksien maksuvaikeudet
- NL:n romahdus -> bilateraalisen idänkaupan romahdus + länsikaupan vaikeudet => vientisektorin vaikeudet
  - konkurssit ja pakkohuutokauppa
  - kokonaistuotanto laski (BKT)
  - talouden syöksykierre
  - suurtyöttömyys
  - valtion velkaantuminen
  - pankkituki
- ”vienti elpyi elektroniikkateollisuuden ansiosta” => NOKIA!

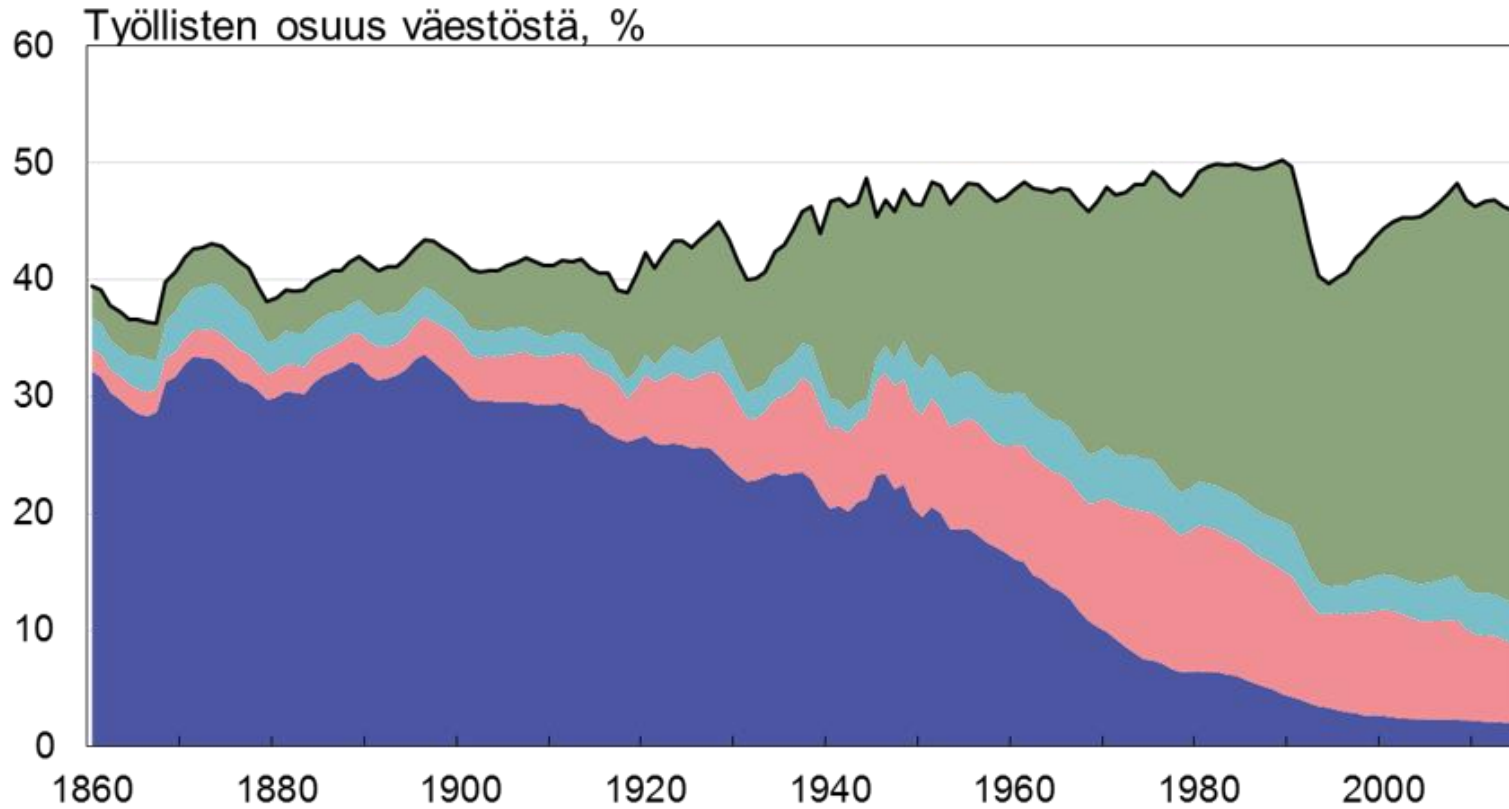

Tutkitaan kuviota s. 169.

- Havainnollistaa selkeästi lukutietoja, tarkkoja lukuja voi olla hankala selvittää tarkasti.
- Yksinkertaistaa pitkän ja vaikeaselkoisen sarjan.
- Antaa nopean yleiskuvan (nousu/lasku, muuttuuko selvästi, pysyykö ennallaan)
- Ei ole tarkoitus toistaa vuosittain lukuja = keskity tietojen muutokseen.
- Hyvässä kuvion tulkinnassa opiskelija osaa luoda yleiskuvan, kertoa olennaisista yksityiskohdista (kuvailla kehitystä) sekä kertoa johtopäätöksiä
- Kuvion tulkinnassa on huomioitava AJANJAKSO ja pohdittava, mitä yhteiskunnassa tapahtui ko. aikana. Onko muutos lyhyt aikaväli/pitkä?

Suomen elinkeinorakenne vuosina 1860–2015

- Alkutuotanto
- Rakentaminen
- Työlliset
- Teollisuus
- Palvelut

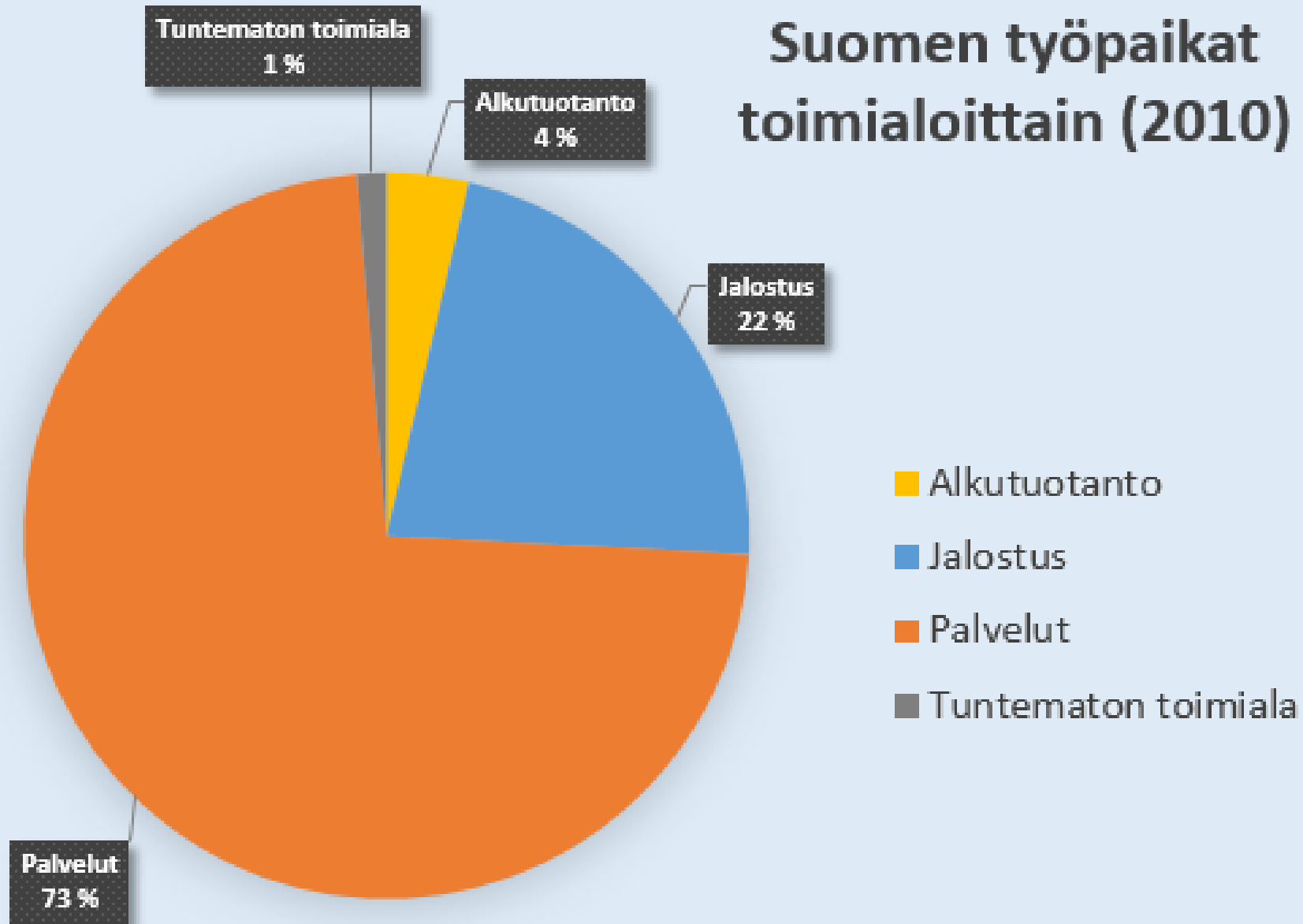

Yhdistetty kansantalouden tilinpidon historiasarjoista.
Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.
31608@elinkeinorakenne

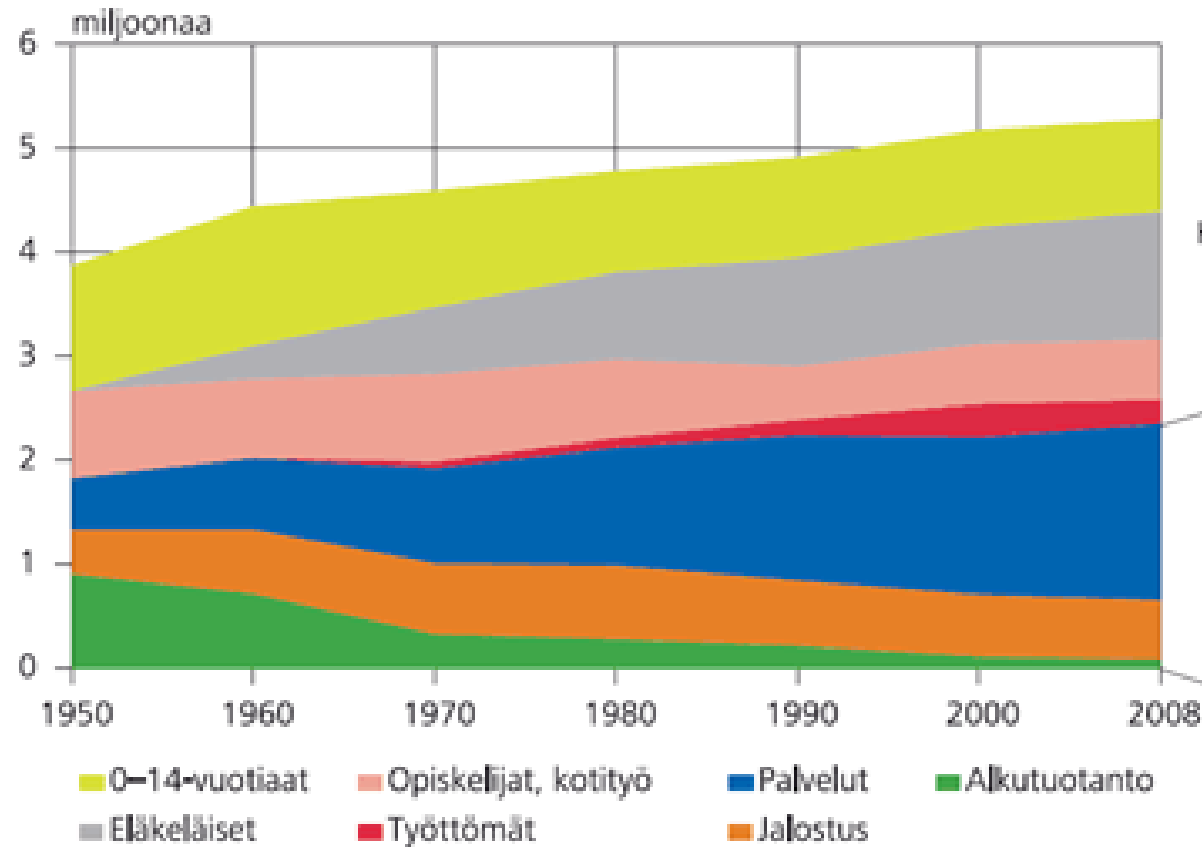
Esim. seuraavasti:

- Kuvio kuvaa muutosta 1860-luvulta 2010-luvulle koskien palveluiden, jalostuksen ja alkutuotannon osuutta bruttokansantuotteesta teollistumisen alkua ajoista nykyajan palveluyhteiskuntaan...
- - ”Jos vertaan... ”
- - ”Vuonna 1860 maatalouden osuus... Vuonna 2010 sen osuus... Jos puolestaan tarkastellaan palveluita, niin...”
- ”Samaan aikaan kun maatalouden osuus vähenee, palveluiden osuus bruttokansantuotteesta suurenee lähes samaa tahtia....”
- ”Teollisuuden osuus tarkasteluajankohtana pysyy melko tasaisena, mutta 1950-luvulta lähtien sen osuus nousee... Syynä tähän on...”

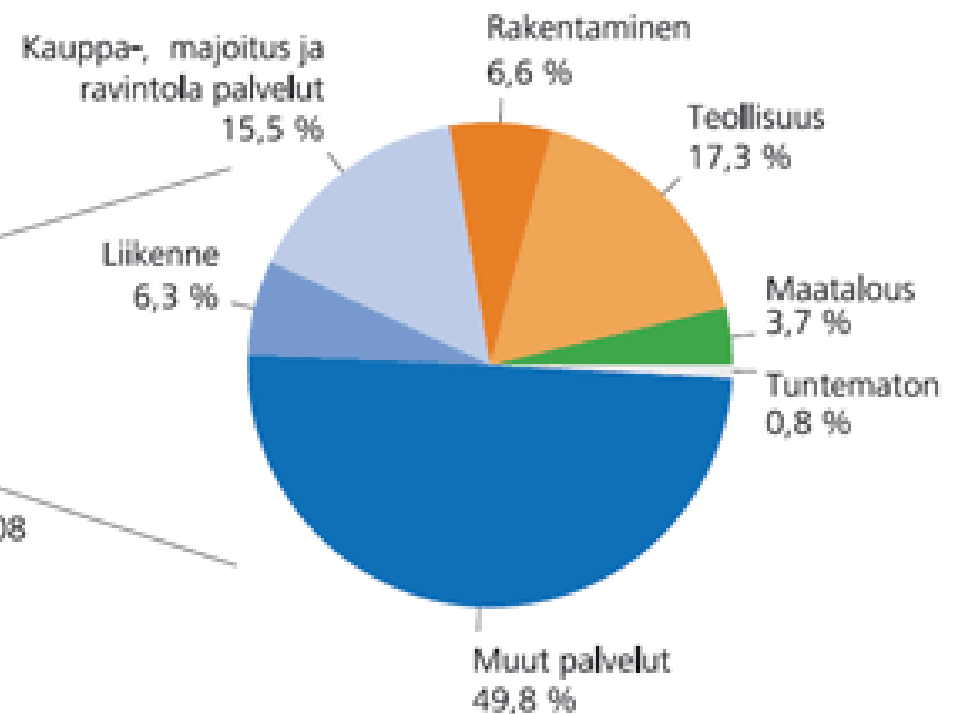
Suomen työpaikat toimialoittain (2010)

Väestö toiminnan mukaan

Elinkeinot 2008

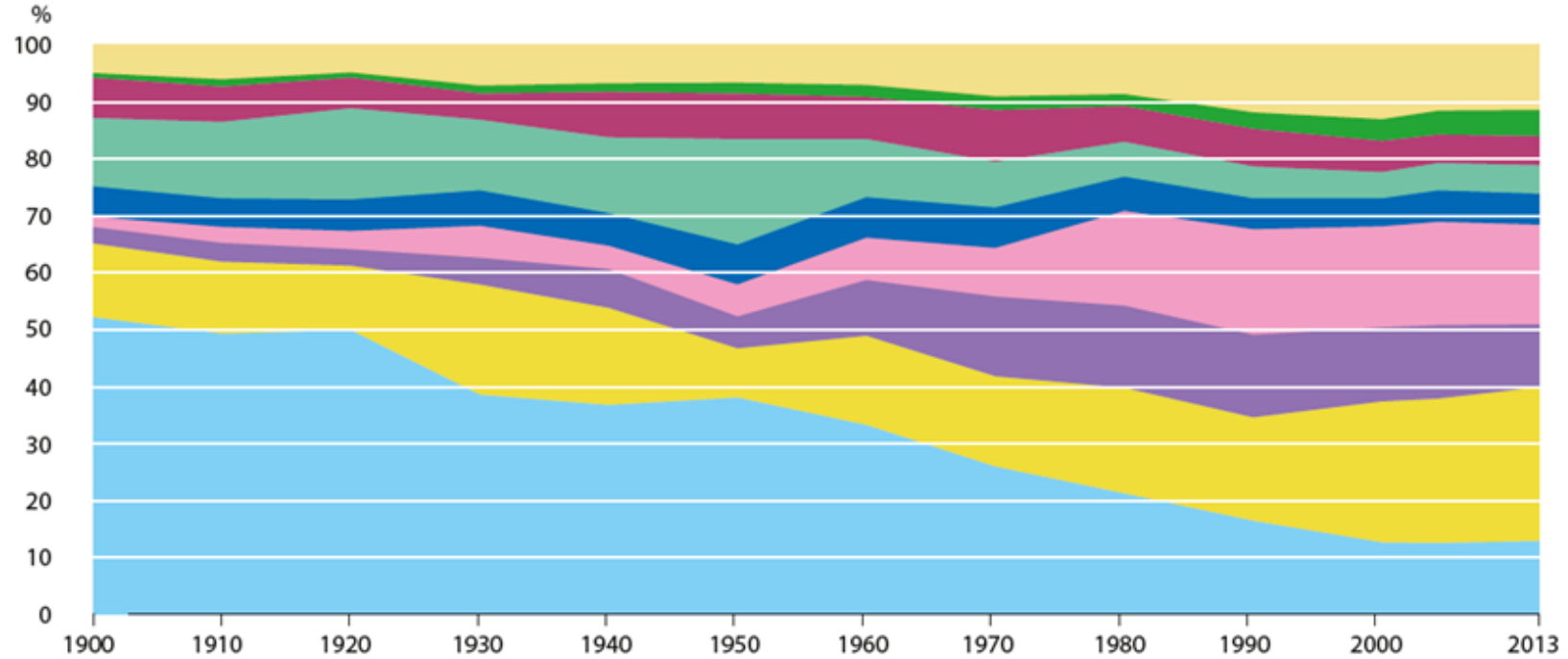

Elinkeinorakenteen muutos Suomessa

- Elinkeinot Suomessa: alkutuotanto, jalostus, palvelut.
- Millä aloilla ihmiset työskentelevät?
Oppikirja kpl 24 s. 169.
  - Suuri murros 1960: maaseudulta kaupunkielinkeinoihin
  - Suuri muuttoliike kaupunkeihin ja Ruotsiin
  - Metsä- ja metalliteollisuudesta teknologiateollisuuteen 1990-luvulla:
Nokia
- 2000-luvun alussa:
  - Tärkeimmät teollisuudenalat: metsä-, paperi-, elektroniikka- ja metalliteollisuus.
  - 2010-luvulla: alkutuotanto 3%, palvelut 70%, jalostus n.25%.
- 2010-luvulla:
  - -paikallista ja kansainvälistä palvelutuotantoa
  - -Globalisaation murros: elektroniikkateollisuus, hienopaperiteollisuus.
  - www.sitra.fi/teollisuudentulevaisuus

Tulkitse kuvaaja s. 170

KOTITALOUKSIEN MENOT 1900–2013

Lähde: Tilastokeskus ja Suomen vuosisata (1999)

Tulkitse kuvaaja s. 170

- Kuvio kuvaa kotitalouksien menojen muutosta 1900-luvulta 2010-luvulle. Muuttujina on....
- ”Elintarvikkeiden ja alkoholittomien juomien osuus kulutuksesta on vaihdellut eniten: sen osuus on laskenut...Kehityksen voi selittää...minkä selittää...”
- ”Asumisen osuus on kasvanut varsinkin 1990-luvun jälkeen.. kun taas...”
- ”Kulttuurin ja vapaa-ajan osuus on kasvanut varsinkin 1970-luvulta lähtien, mikä johtuu...”

Bruttokansantuote =
BKT

Oppimateriaalin kpl 4.
s.31-35

- Mittaa kuinka paljon **tavaroita ja palveluja kansantaloudessa on tuotettu yhden vuoden aikana**
- Hyödyllinen mittari, kun **verrataan** eri vuosien talouden tilaa ja kasvua
- Käytetään myös **elintason mittarina BKT/asukas**
- **Talousennusteiden apumittari**
- Eri **maiden BKT:n vertailut** (dollari, elintaso)
- **Lopputuotteiden arvon mukaan**
- Tyydyttävä taso 3% kasvu
  - Talouskasvu turvaa yritysten toiminnan kehittämisen, työpaikat, elintason nousun, vakaat verotulot.

BKT:n ongelmia

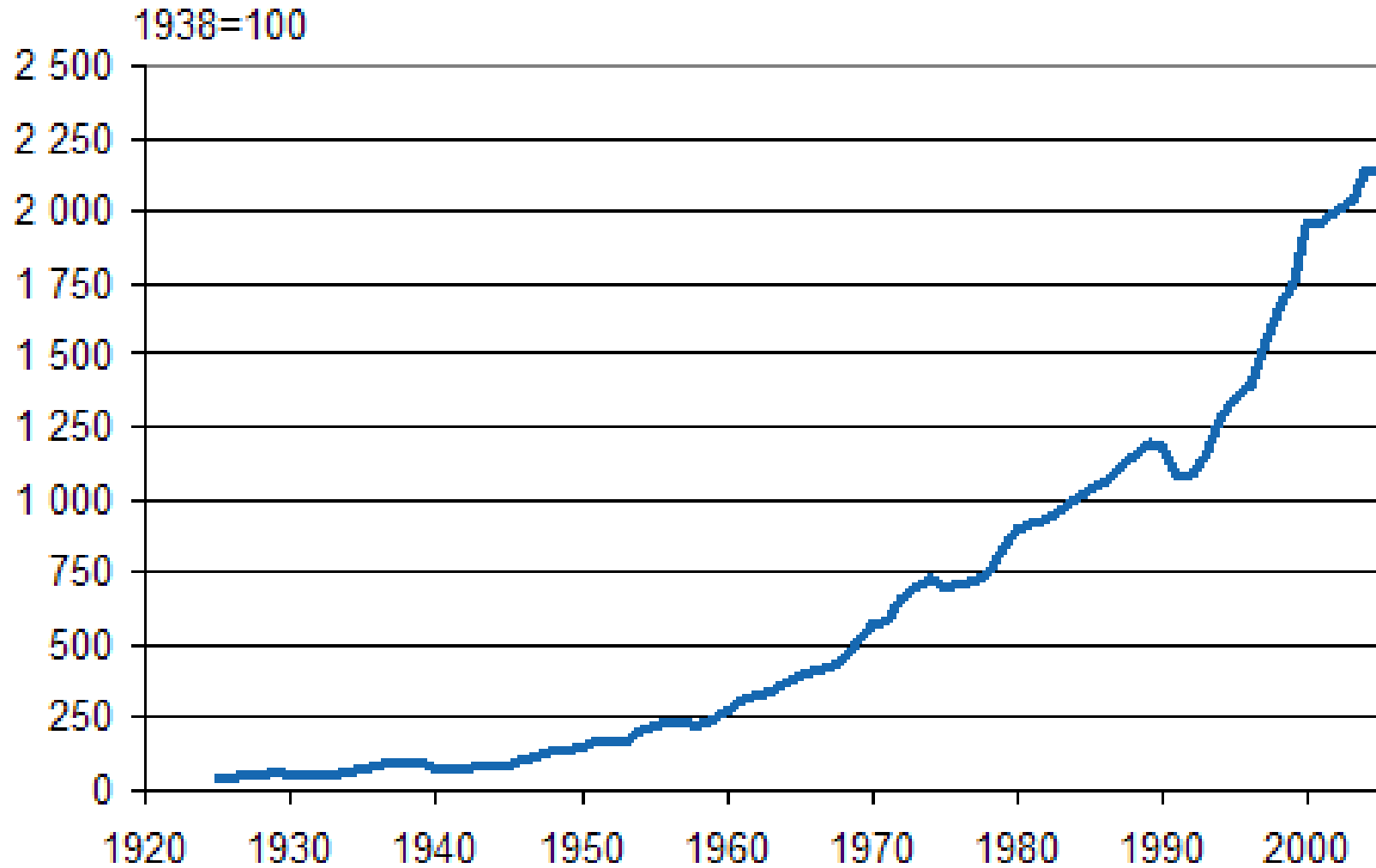
BKT ei mittaa:

- Yhteiskunnan **ilmaispalvelut** (tuotantokustannusten mukaan)
- **Kotityö** (palkaton)
- **Opiskelu**
- **Harmaa talous** (arviona)
  - Suomi n.4%
  - Harmaa talous = verot ja työnantajamaksut jätetään maksamatta.
  - Esim. ravintolat, rakentaminen, kuljetus

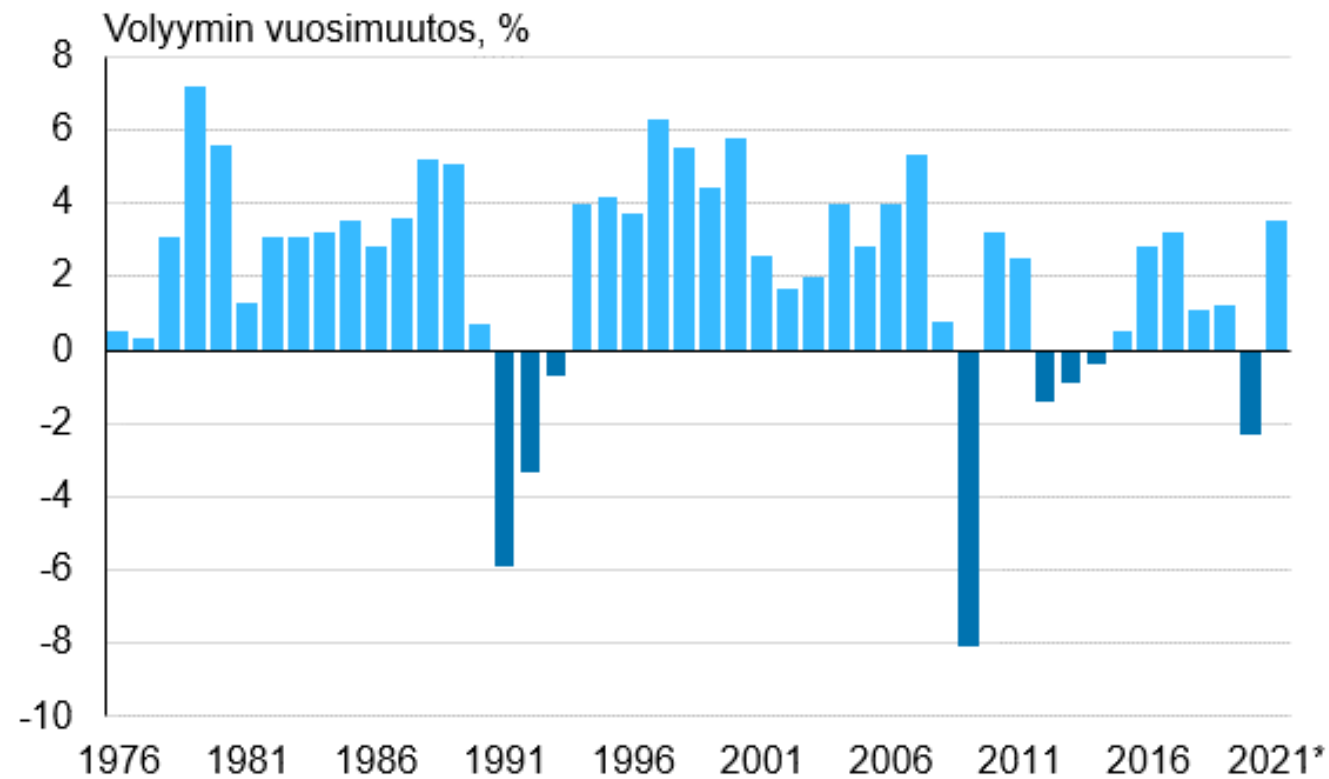
Ongelmia kansainvälisessä vertailussa:

- **Valuuttakurssien vaihtelut**
- **Hintaerot**
- **Kotityöt** esim. kehitysmaissa
- **Harmaan talouden osuus**
- **Tilastoinnin taso**
- **Tuotannon laatu** (lisääkö hyvinvointia?)
  - Vilja vs. tupakka
  - Infrastruktuurihanke vs. luonnonkatastrofi
- **Tuloerot eivät** erotu (varallisuuden ja tulojen jakautuminen maassa)
- **Kansallisvarallisuus ei näy** (mittaa vuosituotantoa)

BKT kasvu eli tuotannon määrän lisäys:

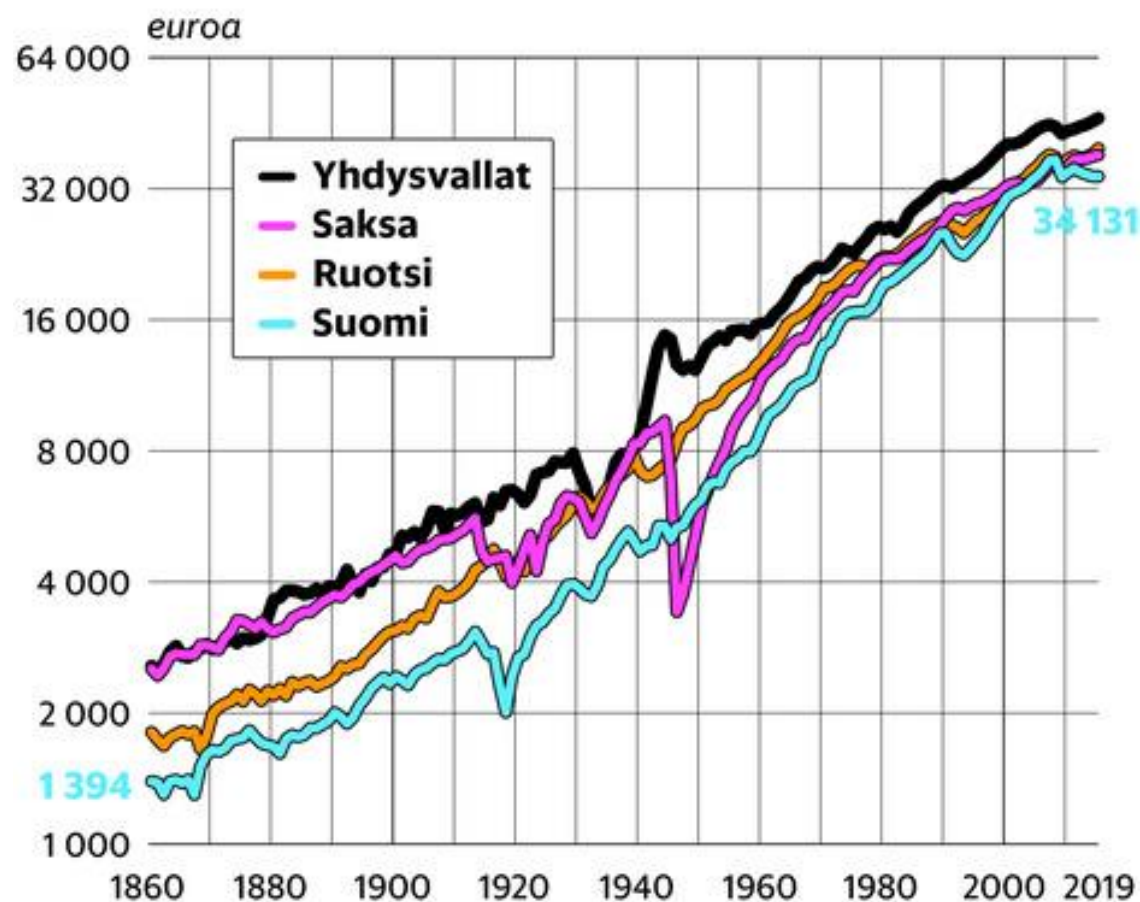

Bruttokansantuotteen volyymin vuosimuutos 1976-2021/Tilastokeskus

Suomi kuroi 150 vuodessa umpeen keskeisten kilpailijavaltioiden etumatkan elintasossa

Suomen, Ruotsin, Saksan ja Yhdysvaltojen ostovoimakorjattu bruttokansantuote asukasta kohti suhdelukuasteikolla

Koonnut: PETRI SAJARI / HS, grafiikka: MINTTU LINJALA / HS

Lähde: Matti Pohjola, Suomen talouskasvu ja sen lähteet 1860–2015

Suomen talouden vahvuudet ja heikkoudet:

- Korkeatasoinen, laadukas ja tasa-arvoinen maksuton koulutus
- Infrastruktuurin toimivuus
- Hallinnon ja oikeusvaltion luotettavuus
- Talouden suhteellinen vakaus, erityisesti EU+euroaikana.
- Yritysten kasvuhalukkuus, innovointikyky ja vahvojen toimialojen kyky menestyä globaalissa taloudessa.
- Tuotantoresurssien riittävän tehokas hyödyntäminen
  - Esim. metsät

LIIKETOIMINTAA SUOMESSA HAITTAAVAT TEKIJÄT

